

**Notat om Region Midtjyllands
langfristede gæld og renteudgifter
i 2013-2016**

1.1 Indledning

Ved indgangen til 2013 vil Region Midtjylland have en langfristet gæld på 4,6 mia. kr., jf. tabel 1. Den langfristede gæld bliver løbende konsolideret. Det forventes, at den langfristede gæld vil falde med gennemsnitlig 120 mio. kr. i årene 2014-2016 og være på ca. 4,1 mia. kr.¹ ved udgangen til 2016.

Alt i mens, at den almindelige langfristede gæld årligt falder, vil regionen fra 2014 midlertidigt skulle optage lån til kvalitetsfondsprojekterne, da en del af finansieringen af de nye hospitalsbyggerier skal ske via lån. Lånene vil blive fuldt ud indfriet i takt med, at salgsindtægterne fra de ledige hospitalsmatrikler kommer.

Region Midtjylland kender på nuværende tidspunkt kun låneomfanget for Det Nye Universitetshospital i Aarhus (DNU), da Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse kun har fastlagt finansieringsprofilen for DNU. I finansieringsprofilen for DNU er det fastlagt, at regionen først i 2014 skal optage lån til DNU og ikke som tidligere forudsat i 2013. Det betyder, at låneoptagene til DNU bliver udskudt et år og det akkumulerede låneoptag for DNU bliver mindre i perioden 2013-2016 end tidligere antaget.

Med en almindelig langfristet gæld på ca. 4,6 mia. kr., hvoraf 58 % af gælden er med variabel rente, har det stor betydning for renteudgifterne, hvad der sker på de finansielle markeder og dermed renterne. Administrationen har fokus på de finansielle markeder. Og de langsigtede modeller for renteudviklingen, som administrationen kigger på, peger fortsat på lave renter, da det forventes, at efterspørgslen efter penge til investeringer forbliver på et lavt niveau i en længere periode.

Generelt er budgetteringen af regionens renteudgifter forbundet med stor usikkerhed. Men administrationen anbefaler, at regionen i 2013 indarbejder en sikkerhedsmargen på 0,6 % i forhold til renteniveauet i maj 2012. Det svarer til en renteudgift på 109,7 mio. kr. i 2013.

I forslaget til budgettet for 2013 mio. kr. er der indarbejdet en forudsætning om, at den likvide formue er på 1 mia. kr. og renten ca. 1 % p.a. Det giver en forventet renteindtægt på 10 mio. kr., og med en renteudgift på 109,7 mio. kr. bliver nettorenteudgiften i 2013 på 99,7 mio. kr. Med en nettorenteudgift på 99,7 mio. kr. vil socialområdet finansiere 10,3 mio. kr., regional udvikling vil finansiere 2,4 mio. kr. og tilbage er der 87,0 mio. kr. som sundhedsområdet skal finansiere.

Nedenstående tabel opsummerer de vigtigste nøgletal for den langfristede gæld og nettorenteudgiften, som efterfølgende bliver beskrevet i notatet.

Tabel 1. Nøgletal for langfristet gæld i 2013-2016 og nettorenteudgiften i 2013

Mio. kr.	Budget 2013	Budgetoverslagsår		
		2014	2015	2016
Langfristet gæld, primo	4.565,8	4.477,3	4.358,1	4.238,5
Nettoafdrag	88,4	119,2	119,6	120,0
Langfristet gæld, ultimo	4.477,3	4.358,1	4.238,5	4.118,5
Nettorenteudgifter i alt:	99,7			
heraf til sundhed	87,0			
heraf til socialområdet	10,3			
heraf til regional udvikling	2,4			

Der er i dette notat lavet en afgrænsning af den langfristede gæld, så den ikke indeholder leasinggælden, da finansieringen af de årlige leasingydelser er indarbejdet i driftsbudgetterne.

¹ Den langfristede gæld er eksklusiv leasing og eksklusiv lån til socialområdet, da lånebehovet til socialområdet ikke er kendt og varierer noget fra år til år.

1.2 Regionens langfristede gæld

Som det fremgår at tabel 2 vil regionen ved indgangen til 2013 have en langfristet gæld på 4,6 mia. kr. Regionens langfristede gæld består af gæld vedrørende udskudt skat på 0,2 mia. kr., Hypotekbanklån på 0,3 mia. kr. og øvrig langfristet gæld på 4,1 mia. kr.

Gælden vedrørende udskudt skat er rente- og afdragsfri. Hypotekbanklånene er også afdragsfrie, men Økonomi- og Indenrigsministeriet har meddelt, at regionen skal afvikle Hypotekbanklånene senest med udgangen af 2013. Regionen har fået dispensation til at refinansiere Hypotekbanklånene og det nye lån skal afdrages over 10 år.

Det indgår i forudsætningerne for Budget 2013, at regionen hjemtager et lån på 262,1 mio. kr. til refinansiering af Hypotekbanklånene, et lån på 206,4 mio. kr. til refinansiering af afdrag, et lån på 28,5 mio. kr. til øvrige investeringer på socialområdet og et lån på 1,5 mio. kr. til lægehuse – i alt lån for 498,5 mio. kr.

Den langfristede gæld vil ved udgangen af 2013 være på 4,5 mia. kr., når det forventes, at der optages nye lån for 498,5 mio. kr. i 2013, og der bliver betalt afdrag for 587 mio. kr., herunder indfrielse af Hypotekbanklånene. Generelt er afdragene beregnet ud fra vilkårene for de enkelte lån.

Tabel 2. Langfristet gæld (ekskl. leasinggæld)

Mio. kr.	Lang gæld primo 2013	Nye lån i 2013	Afdrag i 2013 (1)	Lang gæld ultimo 2013
Nuværende gæld:				
Ordinær gæld	4.070,2	262,1	324,9	4.007,4
Hypotekbanklån	262,1		262,1	0,0
Lån vedr. udskudt skat	233,5			233,5
I alt, nuværende gæld	4.565,8	262,1	587,0	4.240,9
Ny gæld:				
Lån til refinansiering af afdrag		206,4		206,4
Lån til socialområdet (takstfinansieret)		28,5		28,5
Lån til lægehuse		1,5		1,5
I alt	4.565,8	498,5	587,0	4.477,3

(1) Afdragene er ekskl. afdrag til spormodernisering, som finansieres af Trafikselskabet Midttrafik, da det er et lån givet til selskabet til spormodernisering.

Region Midtjyllands Hypotekbanklån er optaget af amterne og det er skete i henhold til økonomiaftalerne i 1991-1994. Økonomiaftalerne omhandlede en finansieringsgaranti primært i form af Hypotekbanklån til dækning af amternes finansieringsunderskud. Århus Amt optog Hypotekbanklån for 180,4 mio. kr. og Ringkøbing Amt optog Hypotekbanklån for 81,7 mio. kr. I alt optog de to amter Hypotekbanklån for 262,1 mio. kr. og de blev ved strukturreformen overført til regionen.

De første år, hvor amterne havde Hypotekbanklånene, var lånene rente- og afdragsfrie, men siden udgangen af 1993/1994 er der betalt renter på Hypotekbanklånene.

I Region Midtjyllands regnskab er der registeret en gældspost på 233,4 mio. kr. vedrørende udskudt skat. Region Midtjylland har overtaget gældsposten fra henholdsvis Viborg Amt, Ringkøbing Amt og Århus Amt. Gælden består af udskudte skatteafregninger vedrørende indkomsterne i 1989 og 1990. Det blev i 1991 aftalt, at tilbagebetalingen af den udskudte gæld skulle påbegyndes, når der blev overskud i amternes økonomi.

1.3 Sammenligning af regionens gennemsnitlige gæld

Danske Regioner har i 2012 sammenlignet de fem regioners gæld i 2010 og i et notat om "Regionernes gæld og likviditet", er de nået frem til, at Region Midtjyllands langfristede gæld må konkluderes at være gennemsnitlig.

Af notatet fremgår det, at regionernes langfristede gæld primo 2010 i gennemsnit er på 3.361 kr. pr. indbygger og Region Midtjyllands langfristet gæld er på 3.186 kr. pr. indbygger. Med en forskel på 175 kr. pr. indbygger er det tæt på gennemsnittet, jf. tabel 3.

Tabel 3. Langfristet gæld pr. indbygger primo 2010 og ultimo 2010

Kr. pr. indbygger	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Region Syddanmark	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Hele landet
Øvrig langfristet gæld primo 2010	3.186	2.986	3.182	2.973	4.936	3.361
Øvrig langfristet gæld ultimo 2010	3.321	3.310	2.994	3.054	4.952	3.410

Kilde: Tallene vedr. 2010 og kommer fra notatet om "Regionernes gæld og likviditet" fra Danske Regioner, af 14.02.2012.

Ultimo 2010 er regionernes langfristede gæld i gennemsnit på 3.410 kr. pr. indbygger, mens Region Midtjyllands langfristet gæld er på 3.321 kr. pr. indbygger. Region Midtjyllands gæld er både primo 2010 og ultimo 2010 tæt på gennemsnittet, og det konkluderes som nævnt i notatet, at regionens langfristede gæld er gennemsnitlig.

Region Syddanmark er ultimo 2010 den region med mindst gæld pr. indbygger, mens Region Sjælland er den region med mest gæld pr. indbygger.

1.4 Udviklingen i regionens langfristede gæld i 2013-2016

Region Midtjyllands langfristede gæld bliver løbende konsolideret. Det forventes, at den langfristede gæld vil falde med gennemsnitlig 120 mio. kr. i årene 2014-2016 og være på ca. 4,1 mia. kr. ved udgangen af 2016, jf. tabel 4.

Tabel 4. Forventet langfristet gæld, nye lån og afdrag i mio. kr. i perioden 2013-2016

Mio. kr., 2013- Pris- og lønniveau	Budget 2013	Budgetoverslagsår		
		2014	2015	2016
Langfristet gæld, primo året	4.565,8	4.477,3	4.358,1	4.238,5
Afdrag (1)	324,9	322,3	330,8	290,2
Finansiering af afdragene:				
-Socialområdet (2)	19,8	19,8	19,8	19,8
-Hospitalernes driftsbudgetter (el-projekter)	12,4	13,2	13,6	14,0
-Sundhedsområdet (lik. lån 600 mio. kr.)	60,0	60,0	60,0	60,0
-Lån til afdrag nyt "Hypotekbanklån"	26,2	26,2	26,2	26,2
-Lån til afdrag (refinansiering)	206,4	203,1	211,2	170,1
Finansiering i alt:	324,9	322,3	330,8	290,2
Nye lån (forudsatte) (3)	236,4	203,1	211,2	170,1
Langfristet gæld, ultimo året	4.477,3	4.358,1	4.238,5	4.118,5

(1) Afdragene er ekskl. afdrag til spormodernisering, som finansieres af Trafikselskabet Midttrafik, da det er et lån givet til selskabet til spormodernisering.

(2) Det er forudsat, at Socialområdet hvert år betaler 19,8 mio. kr. til afdrag, men beløbet vil ændre sig i forhold til områdets aktivmasse.

(3) I 2013 er det forudsat, at der optages lån til refinansiering af afdrag, lån til Hypotekbanklån og lån til socialområdet og lægehuse. I 2014-2016 er det forudsat, at der optages lån til refinansiering af afdrag, men ikke lån til socialområdet, da lånebehovet ikke er kendt og varierer noget fra år til år.

Der vil være årlige udgifter til afdrag på gennemsnitlig ca. 320 mio. kr., og heraf forudsættes ca. 200 mio. kr. årligt at kunne refinansieres. I Økonomiaftalen for 2013 er der ligesom i økonomiaftalerne for de foregående år ikke afsat midler til afdrag, men der kan i stedet gives

dispensation til refinansiering af afdrag. I 2013 er der fastlagt en samlet låneramme for afdrag på landsplan på 350 mio. kr. Det forudsatte lån til refinansiering i 2013 svarer til tidligere år, hvor ministeriet har givet fuld dispensation, dog med undtagelse af 2012.

Det indgår i låneforudsætningerne fra Økonomi- og Indenrigsministeriet, at regionen ikke kan refinansiere afdragene på lånet til el-projekter, afdragene på lånet til styrkelse af kassekreditter og afdragene på lånet til afvikling af Hypotekbanklånene. Endvidere indgår afdragene på lån til socialområdet i takstberegningerne. Med disse årlige afdrag på gælden vil regionens langfristede gæld falde i årene fremover.

Alt i mens, at den almindelige langfristede gæld falder, vil regionen fra 2014 midlertidigt skulle optage lån til kvalitetsfondsprojekterne, da en del af finansieringen af de nye hospitalsbyggerier skal ske via lån. Lånene vil blive fuldt ud indfriet i takt med, at salgsindtægterne fra de ledige hospitalsmatrikler kommer. De første større salgsindtægter forventes at komme i 2016.

Region Midtjylland kender på nuværende tidspunkt kun låneomfanget for Det Nye Universitetshospital i Aarhus (DNU), da Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse kun har fastlagt finansieringsprofilen for DNU. Når regionen kender ministeriets forudsætninger for låneomfanget for ombygningen af Regionshospitalet Viborg og Det nye regionshospital i Gødstrup, så vil låneoptaget indgå i regionens beregninger og låneforudsætningerne vil være de samme som for DNU.

I finansieringsprofilen for DNU er det fastlagt, at regionen først i 2014 skal optage lån til DNU og ikke som tidligere forudsat i 2013. Det betyder, at låneoptagene til DNU bliver udskudt et år og det akkumulerede låneoptag for DNU bliver mindre i perioden 2013-2016 end først antaget.

I alt forventes regionen at optage midlertidige lån for 925,5 mio. kr. til DNU i perioden 2014-2016, jf. tabel 5. Den første større salgsindtægt forventes at komme fra salget af Tage Hansens Gade i 2016 eller tidligere. Salgsindtægten vil reducere låneoptaget tilsvarende.

Tabel 5. Midlertidige lån til kvalitetsfondsprojektet DNU og lånene akkumuleret i mio. kr. i perioden 2013-2016

Mio. kr., 2013- Pris- og lønniveau	Budget 2013	Budgetoverslagsår		
		2014	2015	2016
Midlertidige lån til DNU (1)	-	494,0	329,3	102,2
Akkumuleret låneoptag DNU	-	494,0	823,3	925,5
Renter på lån til DNU (2)		8,6	14,4	16,2

(1) Der kan tages lån hjem i de år, hvor egenfinansieringen og statstilskuddet ikke rækker. De midlertidige lån til DNU er hentet direkte fra ministeriets brev om finansieringsprofil, dateret den 10. april 2012, og lånene er ikke pris- og løn reguleret.

(2) I renteudgifterne er der indregnet en sikkerhedsmargin på 0,6 % i forhold til renteniveauet i maj 2012.

De midlertidige låneoptag til kvalitetsfondsprojekterne vil være afdragsfrie. Det betyder, at udgifterne til lånene alene vil være renteudgifter. Størrelsen på renteudgifterne vil afhænge af det midlertidige låneomfang og renteniveauet. I renteudgifterne for DNU er der i tabel 5 indregnet en sikkerhedsmargin på 0,6 % i forhold til renteniveauet i maj 2012, og så ender renteudgifterne på 8,6 mio. kr. i 2014 stigende til 16,2 mio. kr. i 2016.

1.5 Rentescenarier og forventet renteprofil

Med en langfristet gæld på ca. 4,6 mia. kr., hvoraf 58 % af gælden er med variabel rente, har det stor betydning for renteudgifterne, hvad der sker på de finansielle markeder.

Administrationen har fokus på de finansielle markeder. Og de langsigtede modeller for renteudviklingen, som administrationen kigger på, peger fortsat på lave renter, da det forventes, at efterspørgslen efter penge til investeringer forbliver på et lavt niveau i en længere periode.

Men generelt er budgetteringen af regionens renteudgifter forbundet med stor usikkerhed. Det beror på, at regionens gæld består af 58 % lån med variabel rente og 42 % lån med fast rente, jf. tabel 6.

Tabel 6. Den politisk fastsatte ramme for gældsplejen og den faktiske fordeling i juni 2012

Rentetype	Politisk fastsat ramme: Andel af gælden skal minimum være på	Politisk fastsat ramme: Andel af gælden skal maksimum være på	Den faktiske fordeling af gælden i juni 2012
Variabel rente	25 %	75 %	42 %
Fast rente	25 %	75 %	58 %

Den faktiske fordeling i juni 2012 opfylder den finansielle politik, hvor andelen af lån med fast rente skal udgøre mellem 25 % og 75 % af gælden og andelen af lån med variabel rente må udgøre mellem 25 % og 75 % af gælden. En låneportefølje, hvor der ikke er 100 % fast forrentede lån, vil have budgetusikkerhed.

Spørgsmålet er imidlertid, hvor stor en post, regionen skal afsættes til renteudgifter i de fremtidige budgetter. Tabel 7 viser, hvor følsom regionen er over for ændringer i den variable rente med de forudsætninger, der indgår i tabel 4 for udviklingen i den langfristede gæld.

Tabel 7. Skøn for renteudgiften i mio. kr. i 2013-2016 afhængig af udviklingen i den variable rente

Renteudgifter i mio. kr. (1)	2013	2014	2015	2016
Ved gennemsnitlig variabel rente på 1,1 %, maj 2012	94,1	88,0	84,5	76,9
Renteændring på 0,25 procent point (gns. var. rente på 1,35 %)	101,1	95,0	89,6	84,0
Renteændring på 0,5 procent point (gns. var. rente på 1,6 %)	108,1	102,1	96,7	91,1
Renteændring på 0,6 procent point (gns. var. rente på 1,7 %)	109,7	103,7	98,4	92,7
Renteændring på 1,0 procent point (gns. var. rente på 2,1 %)	122,0	116,2	110,9	105,3
Renteændring på 1,5 procent point (gns. var. rente på 2,6 %)	135,9	130,4	125,2	119,5
Renteændring på 2,0 procent point (gns. var. rente på 3,1 %)	149,9	144,5	139,4	133,7

(1) Renteudgifterne i tabellen er ekskl. renter vedr. lån til kvalitetsfundsprojekterne, spormodernisering og leasing. Det er forudsat, at der årligt optages nye lån til afdrag på gæld i 2014-2016.

Administrationen har en forsigtig tilgang til renterne og anbefaler, at regionen i 2013 indarbejder en sikkerhedsmargin på 0,6 % i forhold til renteniveauet i maj 2012, selvom renten sandsynligvis forbliver på et lavt niveau set over en længere periode.

En sikkerhedsmargin på 0,6 procentpoint i forhold til renteniveauet i maj 2012 vil give regionen en renteudgift på 109,7 mio. kr. i 2013. En sikkerhedsmargin på 0,6 procentpoint vil øge regionens renteudgifter i 2013 med 15,6 mio. kr. i forhold til en uændret rente og svare til, at renten på de variabelt forrentede lån i 2013 i gennemsnit vil være på ca. 1,7 % p.a. mod ca. 1,1 i maj 2012.

Ved at have en lidt luft i rentebudgettet er det muligt for regionen langsomt at øge andelen af lån med fast rente, mens renten er lav, så regionen ikke er så sårbar over for stigende renter, når renteniveauet igen begynder at normalisere sig.

Det anbefales, at rentebudgettet i Budget 2013 som minimum kan finansiere renteniveauer, der er 0,6 procentpoint højere for de variabelt forrentede lån end renteniveauet i maj 2012. Det svarer til en renteudgift 109,7 mio. kr.

I forslaget til budgettet for 2013 mio. kr. er der indarbejdet en forudsætning om, at den likvide formue er på 1 mia. kr. og renten ca. 1 % p.a. Det giver en forventet renteindtægt på 10 mio. kr., og med renteudgifter på 109,7 mio. kr. bliver nettorenteudgiften i 2013 på 99,7 mio. kr.

Nettorenteudgiften bliver fordelt på de tre finansieringskredsløb i Region Midtjylland. Ved en nettorenteudgift på 99,7 mio. kr. vil socialområdet finansiere 10,3 mio. kr., regional udvikling vil

finansiere 2,4 mio. kr. og tilbage er der 87,0 mio. kr. som sundhedsområdet skal finansiere, jf. nedenstående tabel.

Tabel 8. Fordeling af nettorenteudgifter i 2013

Mio. kr.	Beløb til fordeling	Sundhed	Social og Specialund.	Regional Udvikling	I alt
Nettorenteudgifter	99,7	87,0	10,3	2,4	99,7
Fordeling af nettorenter i 2013		87,0	10,3	2,4	99,7
Fordelingsnøgle m/m. Sundhed og Regional Udvikling (1)		97,3%		2,7%	100,0%

(1) Fordelingsnøglen er beregnet i forhold til områdernes andel af driftsresultatet før finansiering.

1.6 Øvrige forhold

I Budget 2012 er det forudsat, at regionen i 2012 og i årene fremover optager lån på 66 mio. kr. via låne- og deponeringsfritagelsespuljen på 300 mio. kr. til udbygning af akuthospitalet i Horsens og Randers. Regionen har i 2012 fået lånedispensation til både akuthospitalet i Horsens og Randers, og lånene forventes optaget ultimo 2012. Men med økonomiaftalen for 2013 er der ikke længere en låne- og deponeringspulje, der er udelukkende en deponeringsfritagelsespulje på 300 mio. kr. Og derfor er der ikke længere mulighed for at optage lån til akuthospitalerne i Horsens og Randers i 2013 og årene fremover.

Deponeringsfritagelsespuljen i 2013 på 300 mio. kr., som er etableret for at fremme anvendelsen af OPP, giver regionen mulighed for bl.a. at søge om deponeringsfritagelse til OPP-projektet om flytning af Risskov til DNU.

Regeringen ønsker at fremme OPP-projekter, men som lånebekendtgørelsen er i dag i relation til lejeaftaler, så udløser en OPP-aftale deponeringspligt, hvis værdien af aftalen er over 5 mio. kr. På den baggrund er det i økonomiaftalen for 2013 aftalt mellem regeringen og Danske Regioner, at der skal nedsættes en arbejdsgruppe, som skal undersøge de regionale låne- og deponeringsregler.

Arbejdsgruppen skal undersøge muligheden for en modernisering af låne- og deponeringsreglerne for investeringer, der gennem fremtidige driftsbesparelser sikrer en fornuftig rentabilitet.

I økonomiaftalen for 2013 er der ligeledes etableret en lånepulje på ca. 1 mia. kr. til energiinvesteringer i kvalitetsfondsstøttede sygehusbyggerier. Lånepuljen giver mulighed for, at regionen kan prioritere opgradering af de skrappeste energimæssige bygningskrav, lavenergiklasse 2020. Låneadgangen udgør op til 2,3 % af totalrammen for det enkelte kvalitetsfondsstøttede projekt. Lånepuljen fastsætter en ny og endelig total investeringsramme for de konkrete projekter. Det er Økonomi- og Indenrigsministeriet der administrerer puljen i samarbejde med Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse.